

**Формування водоростевих угруповань на природних субстратах в
різнотипних водоймах Житомирського Полісся**

В роботі представлені результати дослідження фітомікроперифітону різнотипних ділянок річки Тетерів та озера Мар'янівка. Встановлено, що протягом всіх досліджуваних сезонів домінували представники діатомово-зеленого комплексу водоростей.

В работе представлены результаты исследования фитомикроперифитона разнотипных участков реки Тетерев и озера Марьяновка. Установлено, что в течение всех исследуемых сезонов доминировали представители диатомово-зеленого комплекса водорослей.

In-process the presented results of research of fitomikroperifiton of riznotipnikh areas of the river Teteriv and lakes of Mar'yanivka. It is set that during all probed seasons representatives prevailed diatomovo-green to the complex of water-plants.

Ключові слова: фітомікроперифітон, різнотипні ділянки, річка Тетерів, діатомово-зелений комплекс.

Ключевые слова: фитомикроперифитон, разнотипные участки, речка Тетерев, диатомово-зеленый комплекс.

Key words: fitomikroperifiton, riznotipnikh areas, river Teteriv, diatomovo-green to the complex.

**Горпинич Маргарита Володимирівна, Корнійчук Наталія Миколаївна
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

За останні десятиліття річки Житомирського Полісся зазнали значного антропогенного впливу в тому числі і річка Тетерів, що призвело до зростання негативного впливу на біоту водних об'єктів, зокрема на водоростеві угруповання, які є постійними мешканцями досліджуваних біотопів.

Важливим складовим компонентом альгофлори, що формує видову та кількісну різноманітність організмів відповідно до змін екологічного стану

річок, є фітомікроперифітон. Водорості перифітону характеризуються значним різноманіттям, швидко реагують на зміни в зовнішньому середовищі, але при цьому відіграють чималу роль у формуванні трофічного та продукційного потенціалу водойм, а також значною мірою впливають на якість води.

Метою роботи було визначення закономірностей формування водоростевих угруповань на природних субстратах річкових екосистем.

Річка Тетерів є правобережною притокою Дніпра завдовжки 365 км (у межах Житомирської обл. 276 км). Переважна ширина річища 20-25 м, глибина в середньому 2-3,5 м. За гідрологічними особливостями Тетерів належить до малих річок проміжного типу.

Відбір проб фітомікроперифітону здійснювали на зарегульованій та незарегульованій ділянці річки Тетерів та озері Мар'янівка в осінньо-зимовий період 2010-2011 р. (табл.1)

При вивченні фітомікроперифітону використовували метод прямого збору водоростей обростань рослинних субстратів з наступним мікроскопічним дослідженням.

Табл.1.

Станції відбору проб

№ станції	Особливості ґрунту	Глибина, см	Прозорість
1.Верхній б'єф Промислового водосховища	Піщані суглинкові	80	50 см
2.Незарегульована частина р.Тетерів нижче м.Житомир	Піщані суглинкові	95	50 см
3.Озеро Мар'янівка	Піщані	70	65 см

Рослинний субстрат обережно виймали з води та знімали наліт за допомогою спеціальної щітки, щоб уникнути потрапляння часточок субстрату в пробу. Водоростеві угруповання з кам'яного субстрату знімали з S-

100 см². Отриманий змив, як з рослинних так із кам'яних субстратів, розміщували у спеціально підготовлений посуд, заливали певним об'ємом дистильованої води та транспортували до лабораторії. Розміри клітин визначали за допомогою лінійного окуляр мікрометра, об'єм – стереометрично. Статистичну обробку отриманих даних проводили по стандартних методиках варіаційної статистики (Лакин,1980) та використанням ПЕОМ.

У ході проведених досліджень на станції №1 (верхній б'єф Промислового водосховища) були представлені такі відділи водоростей: *Bacillariophyta*, *Cyanophyta*, *Euglenophyta*, *Chlorophyta*. Відділ *Euglenophyta* представлений 6 видами, з них *Trachelomonas conica* зустрічався найчастіше. Відділ Діатомові водорості нараховує близько 43 видів, із них найбільш розповсюдженими були *Navicula crucigera*, *Navicula vulpine* та *Synedra ulna*.

На станції №2 (незарегульована частина р.Тетерів нижче м.Житомир) домінували представники 3 відділів. Найбільш вегетуючими виявились представники відділу діатомові водорості. До їх складу входило 35 видів, з яких масово розвивалися *Nitzshia vermicularis*, *Navicula cruptocephala var. exilis*, *Melosira granulata*.

На станції №3 (озеро Мар'янівка) ідентифіковано 3 відділи: *Cyanophyta*, *Euglenophyta*, *Chlorophyta*. Відділ *Cyanophyta* представлений 5 видами. З них масової вегетації зазнавали *Oscillatoria limosa*, *Oscillatoria tenuis*. Понад 34 видів нараховував відділ *Chlorophyta*, масового розвитку зазнавали –*Coelastrum sphaericum*, *Scenedentys acuminatys*, *Pediastrum duplex*.

Таким чином в осінньо-зимовий період було ідентифіковано 145 видів фітомікроперифітону р. Тетерів. Домінували представники діатомово-зеленого комплексу водоростей. Відділ *Euglenophyta* та *Cyanophyta* були представлені меншою кількістю видів, що на нашу думку пов'язано з низькими значеннями температур.